

AVUKATLIK MESLEĞİ VE BAROLAR HAKKINDA

ORTAK TALEP VE REFORM BELGESİ

GİRİŞ – SAVUNMA ADINA ORTAK İRADE

Bir kısım Baro Başkanları ve TBB delegeleri olarak; savunma hakkının etkinliği, avukatlık mesleğinin sürdürülebilirliği ve yurttaşların adalete erişiminin güçlendirilmesi amacıyla aşağıda yer alan yapısal reform taleplerimizi ortak irade ile katılımcıların dikkatine sunuyoruz.

Avukatlık mesleği, hukuk devletinin ve adil yargılanma hakkının anayasal güvencesi olan **savunma makamını** temsil etmektedir. Savunmanın zayıflatıldığı, güvencesizleştirildiği veya işlevsiz hale getirildiği bir sistemde adaletin tesis edilmesi mümkün değildir.

Bu çalışma mesleki ayrıcalık taleplerinin değil, **adalet sisteminin bütününe güçlendirmeyi amaçlayan TBB yönetiminin yürüttüğü kapsamlı çalışmalara katkı sağlamayı hedefleyen ihtiyacının** ifadesidir.

I. SAVUNMA HİZMETLERİNDE ÜCRET ADALETİ VE EKONOMİK GÜVENCE

1. CMK KAPSAMINDA SUNULAN SAVUNMA HİZMETLERİNDE ÜCRET TABANI OLUŞTURULMASI

Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında barolar tarafından görevlendirilen müdafî ve vekiller, kamu adına ve zorunlu bir savunma hizmeti yürütmektedir. Buna rağmen CMK tarifeleri uzun süredir Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin çok altında belirlenmekte, aynı hukuki hizmet için hakkaniyete aykırı bir ücret farkı ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle 5320 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun* 13. maddesinde değişiklik yapılarak, CMK kapsamında belirlenecek ücretlerin, **aynı yıl yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin yarısından az veya bir önceki AAÜT'den az olamayacağına** ilişkin açık bir yasal taban getirilmesi zorunludur. Bu düzenleme, savunma hizmetinin itibarını koruyacak ve idarenin sınırsız takdir yetkisini sınırlandıracaktır.

2. CMK ÖDEMELERİNİN BANKA ARACILIĞIYLA YAPILMASI VE PROMOSYON SİSTEMİ

CMK ödemelerinin gecikmeli, parçalı ve aynı ilde yer alan ilçelerde dahi farklı zamanlarda öngörülemez biçimde yapılması meslektaşlarımız açısından ciddi mağduriyetler doğurmaktadır. Öncelikle CMK ödeme sisteminin dijitalleşmesi de değerlendirilerek, CMK ödemelerinin Başsavcılıklar eliyle yapılması yerine ödeneklerin TBB'ye aktarılmasının ve buradan barolar aracılığı ile ödenmesi yönteminin sağlanması için **Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî Ve Vekillerin Görevlendirilmeleri İle Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 8. ve 11. Maddelerinde** değişiklik yapılması sağlanmalıdır.

Bu çaba devam ederken bir yandan da CMK ödemeleri Bankalarla yapılacak protokoller yoluyla promosyon sağlanmasına ilişkin projenin **Türkiye Barolar Birliği tarafından merkezi biçimde takip edilmesi**, uygulama birliğinin sağlanması ve meslektaşlar lehine ek kazanım yaratılması açısından zorunludur.

Önerilen projeye göre CMK ödemeleri halihazırda Cumhuriyet Başsavcılıkları aracılığıyla yapılmakta olup, proje kapsamında baro üyelerinin ilgili Başsavcılıklara, anlaşma sağlanacak banka nezdindeki hesap numaralarını (IBAN) bildirmeleri öngörülmektedir. Bu kapsamda, söz konusu bankada yeni hesap açılması veya mevcut hesapların kullanılması suretiyle CMK ödemelerinin Banka aracılığıyla gerçekleştirilmesi; buna bağlı olarak baro üyesi avukatlar lehine promosyon sağlanması ile ücret ve masraf muafiyetleri, uygun koşullu kredi ve kart ürünleri, dijital bankacılık kanallarında öncelikli hizmet ve temsilci/çağrı merkezi desteği gibi ilave bankacılık imkanlarının sunulması hedeflenmektedir.

3. YARGI HİZMETLERİNDE VERGİ YÜKÜNÜN AZALTILMASI

Adalet hizmeti, lüks bir tüketim faaliyeti değil; temel bir kamusal ihtiyaçtır. Buna rağmen yargı ve savunma hizmetleri üzerinden yüksek oranlı dolaylı vergi alınması, adalete erişimi zorlaştırmaktadır.

Bu nedenle yargı ve savunma hizmetlerinde Katma Değer Vergisi oranı önce **%10** ve ardından **%1'e düşürülmeli**. CMK ve Adli Yardım kapsamında sunulan hizmetlerde bu oran **%1** olarak hemen uygulanmalıdır. Bu düzenleme, sosyal devlet ilkesinin doğal bir sonucudur.

II. CEZA YARGILAMASINDA SAVUNMA HAKKININ USULİ GÜVENCELERİ

4. TAHLİYE KARARLARININ MÜDAFİYE GECİKMEKSİZİN BİLDİRİLMESİ

Tahliye kararları, şüpheli veya sanık lehine sonuç doğuran ve bu nedenle itiraza konu edilemeyen kararlardır. Ancak vekil ile takip edilen ceza dosyalarında tahliye kararlarının yalnızca sanığa bildirilmesi, savunma hakkının etkin kullanımını ve dosya takibini zorlaştırmaktadır.

7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca vekil ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması esas olduğundan, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılacak bir değişiklikle **itiraz yolu yaratılmaksızın tahliye kararlarının müdafie de gecikmeksizin bildirilmesi** zorunlu hale getirilmelidir.

III. ADLİ YARDIM VE BAROLARIN MALİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

5. NOTER VEKALETNAMELERİNDEN BARO PAYI OLUŞTURULMASI

Baroların adli yardım hizmetlerini sürdürülebilir biçimde yürütebilmesi, genç ve stajyer avukatları destekleyebilmesi, baroların eğitim, sosyal destek ve kamusal faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması, avukatların emeklilik dönemlerinin güçlendirilmesi ve kamusal görevlerini etkin biçimde yerine getirebilmesi için baroların mali yapılarının güçlendirilmesi zorunludur.

Bu kapsamda noterlerde düzenlenen vekaletnamelere **makul ve ölçülü bir "Baro Payı" eklenmesine** yönelik yasal ve idari düzenlemelerin hayata geçirilmesi önerilmektedir. Bu talep, bir baromuzun başvurusu üzerine Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülerek Mevzuat Genel Müdürlüğüne iletilmiştir. Söz konusu düzenleme; avukatlara veya yurttaşlara ek bir yük oluşturmayı değil, **savunma hizmetinin kurumsal altyapısını güçlendirmeyi** ve baroların anayasal görevlerini daha etkin yerine getirmesini hedeflemektedir.

6. ADLİ YARDIM KAYNAKLARININ ARTIRILMASI (AVUKATLIK KANUNU m.180/A)

Adli yardım hizmetleri, ekonomik durumu yetersiz yurttaşların adalete erişiminin en somut güvencesidir. Ancak mevcut kaynaklar bu hizmeti sürdürülebilir kılmakta yetersiz kalmaktadır.

Bu nedenle Avukatlık Kanunu'nun 180. maddesinin (a) fıkrası uyarınca adli yardıma aktarılan gelir oranı **%3'ten %5'e çıkarılmalıdır**. Söz konusu düzenleme, **sosyal devlet ilkesinin ve adil yargılanma hakkının güçlendirilmesi** amacına hizmet etmekte olup; adli yardımı fiilen ayakta tutan avukat emeğinin korunması açısından da zorunludur.

7. AVUKATLIK FAALİYETLERİNE İLİŞKİN BELİRLİ İŞLEMLERDE BAROLARA MÜNHASİR YETKİ

Avukat vekaletnamelerinin düzenlenmesi yetkisinin noterlerden alınarak barolara verilmesi ve avukatların müvekkilleri adına gönderdikleri ihtarnamelerin barolar aracılığıyla gönderilmesi, Avukat–müvekkil ilişkisine özgü işlemlerin, meslek örgütünün denetimi ve güvencesi altında yürütülmesini,

ve işlem güvenliğini artıracak hem de savunma örgütü olan barolara mesleğin niteliğiyle uyumlu kalıcı kaynak yaratacaktır.

Amaç, noterlik kurumunu zayıflatmak değil; savunmaya özgü işlemlerin savunma örgütü eliyle yürütülmesini sağlamaktır.

IV. BAROLARIN KURUMSAL YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ

8. BARO YÖNETİM KURULLARININ TEMSİL VE DENEYİM DENGESİYLE YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Artan üye sayısı ve görev alanları karşısında baro yönetim kurullarının daha kapsayıcı bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bu nedenle üye sayısı 1000'i aşan barolarda yönetim kurulu üye sayısı **12'ye çıkarılmalı**, 2–5 yıl kıdeme sahip üye sayısı **azami 2 kişi** ile sınırlandırılmalıdır.

Barolar, artan üye sayısı, çeşitlenen komisyon yapıları ve genişleyen kamusal sorumlulukları karşısında mevcut yönetim kurulu yapısıyla işlevsel olarak zorlanmaktadır. Yönetim kurulu üye sayısının artırılması, temsili güçlendirecek; kıdem dengesine ilişkin sınırlama ise yönetim faaliyetlerinde **tecrübe–yenilik dengesini** sağlayacaktır. Bu düzenleme ile genç meslektaşların yönetime katılımını engellemeden, kurumsal süreklilik ve kapsayıcılık güvence altına alınacaktır.

9. BARO DİSİPLİN SİSTEMİNDE SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMANIN AYRILMASI

Mevcut disiplin sisteminde soruşturma yönetim kurulu tarafından yürütülmektedir. Soruşturma safhası yönetim kurullarına özellikle üye sayısı fazla olan Barolarda ağır ek iş yükü getirmekte soruşturma kurulunun önerilen şekilde ayrılması ile hem **adil yargılanma ilkesine**, hem de disiplin hukukunun evrensel ilkelerine uygunluk sağlayacaktır. Öneriye göre, üye sayısı 1000 ve üzeri olan Barolarda, **Baro Başkanının veya görevlendireceği bir YK üyesinin başkanlık edeceği**, Genel Kurul tarafından seçilecek **6 kişi olmak üzere toplam 7 üyeden oluşan ayrı bir Disiplin Soruşturma Kurulu ile oluşacak** yapı, disiplin süreçlerini hızlandıracak, kurullardaki iş yükünü azaltacak ve kararların niteliğini artıracaktır. Bu nedenle Genel Kurul tarafından seçilecek ayrı bir **Disiplin Soruşturma Kurulu** oluşturularak disiplin yargılamasında adil yargılanma ilkesi güçlendirilmelidir.

V. AVUKATLIK MESLEĞİNE GİRİŞ VE GENÇ MESLEKTAŞLAR

10. STAJYER AVUKATLARIN EKONOMİK OLARAK DESTEKLENMESİ

Avukatlık stajı zorunlu, tam zamanlı ve yoğun bir mesleki eğitim sürecidir. Buna rağmen stajyer avukatlar herhangi bir düzenli gelirden yoksundur.

Bu nedenle stajyer avukatlara Adliye stajı süresince hakim ve savcı stajyerlerine ödenen ücretle **eşdeğer ödeme yapılması**, fırsat eşitliği ve savunmanın geleceği açısından zorunludur. Öte yandan hakim ve savcı adaylarına staj dönemlerinde düzenli ücret ödenmesi kamu tarafından mesleki eğitimin desteklenmesi gerektiğinin açık bir kabulüdür. Aynı anayasal yargı düzeninin asli unsuru olan **savunma makamının adayları olan stajyer avukatların bu desteğin dışında bırakılması**, eşitlik ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

11. HUKUK EĞİTİMİNDE NİTELİĞİ ESAS ALAN YAPISAL DÜZENLEMELER

Hukuk fakültelerinin sayısı ve kontenjanları kontrolsüz biçimde artmış, bu durum nitelik kaybına yol açmıştır.

Bu nedenle hukuk fakültelerine girişte başarı sıralaması **50.000'e yükseltilmeli**, kontenjanlar **kademeli olarak azaltılmalıdır**. Bu konuda TBB'nin yürüttüğü çalışmalar desteklenerek güçlendirilmeli YÖKAK süreçleri ve TBB'nin akredite kurum olması sonrası standartların belirlenerek korunması sağlanacaktır. Bu sayede hukuk eğitiminin niteliğini yükseltecek öğrencilerin daha donanımlı bir eğitim almasını sağlayacak, mezuniyet sonrası yaşanan yoğun rekabet, güvencesizlik ve mesleki yıpranmayı azaltacak, savunma makamı başta olmak üzere tüm hukuk sisteminin insan kaynağını güçlendirecektir.

VI. ZAYIF TARAFIN KORUNMASI VE ÖNLEYİCİ HUKUK

12. İŞ UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUKTA AVUKATLA TEMSİL

İşçi-işveren ilişkisi yapısı gereği ciddi bir güç dengesizliği barındırmaktadır. Zorunlu arabuluculuk sürecinde işçinin avukatla temsil edilmemesi, yapısı gereği **ekonomik ve hukuki güç dengesizliği** barındıran, işçinin çoğu zaman hukuki bilgi ve pazarlık gücünden yoksun olduğu, imzalanan tutanakların geri dönülmez sonuçlar doğurduğu bir alandır.

Bu nedenle iş uyuşmazlıklarında arabuluculuk sürecinde **işçinin avukatla temsiline sağlanması**, gerekirse adli yardım yoluyla ücretsiz avukat görevlendirilmesi zorunlu hale getirilmelidir.

13. TAŞINMAZ İŞLEMLERİNDE AVUKATLA TEMSİLİN ZORUNLU OLMASI

Gayrimenkul alım satımı, satış vaadi ve kat karşılığı inşaat sözleşmeleri ciddi hak kayıplarına yol açabilecek nitelikte olması, ileride çok sayıda uyuşmazlığa ve uzun yargı süreçlerine konu olması gibi yüksek risk içeren işlemlerdir. Bu işlemlerde avukatla temsil zorunlu hale getirilerek yurttaşların mülkiyet hakkı etkin biçimde korunmalıdır.

VII. SAVUNMANIN ULUSLARARASI GÜVENCELERİ

14. AVRUPA KONSEYİ AVUKATLIK MESLEĞİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI

Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avukatlık Mesleğinin Korunmasına İlişkin Sözleşme, avukatların mesleki bağımsızlığını ve savunma hakkını güvence altına alan bağlayıcı bir uluslararası metindir.

Bu belge ile hukuk devleti ilkesinin güçlendirilmesi ve savunma makamına yönelik güvencelerin uluslararası standartlara kavuşturulması açısından zorunlu görülmektedir.

Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi üyeliği dikkate alındığında, bu sözleşmeye taraf olunması; **yeni bir yükümlülük değil**, mevcut anayasal ve uluslararası taahhütlerin doğal bir tamamlayıcısı niteliğindedir.

Bu bakımdan sözleşmenin Türkiye tarafından imzalanması ve onay sürecinin başlatılması gerekmektedir.

VIII. DİJİTAL DÖNÜŞÜM, TEKNOLOJİ VE MESLEK ETİĞİ

15. YAPAY ZEKANIN BAROLARA ENTEGRASYONU VE ETİK, GÜVENLİ KULLANIMININ SAĞLANMASI

Dijitalleşme ve yapay zeka uygulamaları, hukuk hizmetlerinin sunum biçimini köklü biçimde dönüştürmektedir. Bu dönüşümün dışında kalınması, avukatlık mesleğinin hem **rekabet gücünü** hem de **kamusal rolünü** zayıflatma riski taşımaktadır. Yapay zekanın baroların idari, eğitim ve yönetim süreçlerine entegre edilmesi; avukatların doğru, güvenli ve etik bilgiyle donatılması gerekmektedir. Yapay zeka, avukatın yerine geçen değil; **avukatın emeğini destekleyen bir araç** olarak konumlandırılmalıdır. Bu doğrultuda, **Yapay zekanın baroların idari, eğitim ve mesleki destek süreçlerine entegre edilmesi**, avukatların yapay zeka araçlarını **doğru, güvenli, şeffaf ve etik ilkelere uygun biçimde kullanabilmeleri için** eğitim ve rehberlik mekanizmalarının oluşturulması, kişisel verilerin korunması, mesleki sır, savunma gizliliği ve veri güvenliği ilkelerini esas alan **baro güvenceli yapay zeka kullanım standartlarının belirlenmesi**, bu alanda geliştirilecek uygulamaların **ticari platformlara bağımlı olmaksızın**, mümkün olduğunca barolar ve Türkiye Barolar Birliği ile TBB Bilişim Komisyonunun koordinasyonunda gerektiğinde hizmet alımı ile süreci kurum içinde yürütmesi beklenmektedir.

16. CEZA YARGILAMALARINDA TEKNOLOJİ DESTEKLİ UYGULAMALAR VE AVUKAT BEKLEME SORUNU

Ceza yargılamalarında, duruşmada söylenenlerin eş zamanlı olarak yazıya dönüştürülmesini sağlayan sistemlerin kurulması; avukatların duruşmaları bekleme alanlarından dijital olarak takip edebilmesine imkan tanınması ve **bir baromuz tarafından geliştirilen Gecikmeli Duruşma Bildirim (GDB) Uygulamasının**, Türkiye Barolar Birliği koordinasyonunda ülke genelinde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

GDB uygulaması sayesinde, kronik hale gelen avukat bekleme sürelerine ilişkin verilerin sistematik biçimde toplanması, ayrıştırılması ve analiz edilmesi mümkün olacak; elde edilen bulguların

raporlanarak **Adalet Bakanlığı ve Hakimler ve Savcılar Kurulu ile düzenli şekilde paylaşılması** yoluyla yapısal sorunların tespiti ve çözümüne katkı sağlanacaktır.

17. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ ETİK KURULU OLUŞTURULMASI VE MESLEK ETİĞİNİN ETKİN KORUNMASI

Türkiye Barolar Birliği bünyesinde bir **Etik Kurulu** oluşturularak, başta sosyal medya olmak üzere avukatlık mesleğinin saygınlığına zarar veren, meslek onurunu zedeleyen ve haksız rekabete yol açan davranışların tespit edilmesi sağlanmalıdır. Etik Kurul tarafından yapılacak değerlendirmeler sonucunda tespit edilen hususlar ilgili barolara bildirilerek, disiplin süreçlerinin **etkin, şeffaf ve yeknesak** biçimde işletilmesi temin edilmelidir. Etik Kurul tarafından yapılan tespitlerin ilgili barolara bildirilmesi suretiyle **disiplin süreçlerinin gecikmeksizin ve etkin biçimde işletilmesi** temin edilmeli; böylece meslek etiğinin yalnızca ilke düzeyinde değil, mevcut durumda da korunması ile avukatlık mesleğine duyulan toplumsal güvenin artırılması ve uygulamada birlik sağlanması mümkün olacaktır.

18. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BİLGİ VE ÇALIŞMA HAVUZU OLUŞTURULMASI, DÜZENLİ VE ŞEFFAF PAYLAŞIMIN SAĞLANMASI

Türkiye Barolar Birliği ve barolar bünyesinde yürütülen çalışmalar; yasa değişikliği önerileri, komisyon raporları, dava ve başvuru metinleri, iyi uygulama örnekleri ve istatistiki veriler bakımından son derece zengin bir birikim üretmektedir. Ancak bu birikimin **merkezi, sistematik ve sürdürülebilir biçimde paylaşılması**, kurumsal hafızanın zayıflamasına ve emek tekrarına yol açmaktadır.

Bu nedenle; **Türkiye Barolar Birliği bünyesinde, tüm baroların katkı sunabileceği merkezi bir “Bilgi ve Çalışma Havuzu” oluşturulması**, Barolar, komisyonlar ve çalışma grupları tarafından hazırlanan; yasa teklifi ve değişiklik önerilerinin, görüş, rapor ve değerlendirme metinlerinin, iyi uygulama örneklerinin, istatistiki verilerin ve saha gözlemlerinin bu havuzda **standart bir formatla toplanması**, İçeriğin güncelliğinin sağlanması ve **barolarla düzenli periyotlarla paylaşılması**, Gerekli görülen başlıklarda bu birikimin **Adalet Bakanlığı, HSK, TBMM ve ilgili kurumlarla kurumsal metinler halinde paylaşılmasının TBB tarafından koordine edilmesi** sağlanmalıdır. Bu sayede savunma makamının görüş ve taleplerinin **veriye dayalı, tutarlı ve güçlü biçimde ifade edilmesini** sağlayacak, TBB’nin ve Baroların yalnızca temsil eden değil, **bilgi üreten ve politika geliştiren bir yapı** olarak konumunu güçlendirecektir.

SONUÇ

Bu çalışmada yer alan tespit ve talepler; münferit, geçici ya da yalnızca bir meslek grubuna yönelik beklentiler değildir. Aksine, adalet sisteminin işleyişini doğrudan etkileyen yapısal sorunlara yönelik, bütüncül ve gerçekçi tespit ve çözüm önerileridir. Savunma makamının ekonomik olarak zayıflatıldığı, usuli güvencelerinin aşındırıldığı, meslek etiğinin ve kurumsal kapasitesinin yeterince güçlendirilmediği bir yargı düzeninde ne adil yargılanma hakkı tam anlamıyla hayata geçirilebilir ne de yurttaşların adalete olan güveni sürdürülebilir kılınabilir.

Bir kısım Baro Başkanları ve TBB delegeler olarak; bu belgede ifade edilen reform başlıklarının, avukatların mesleki çıkarlarına indirgenemeyecek ölçüde, adaletin güçlendirilmesi ve hukuk devleti ilkesinin korunması açısından zorunlu olduğunun altını çiziyoruz. Bu talepler, kısa vadeli ve geçici çözümler için değil; kalıcı, öngörülebilir ve sürdürülebilir bir yargı sisteminin inşası için hazırlanmıştır.

Önerilen düzenlemelerin hayata geçirilmesi, savunmanın yargı içindeki kurumsal dengesini yeniden tesis edecek; yargılama süreçlerini daha şeffaf, daha denetlenebilir ve daha öngörülebilir hale getirecek; toplumun adalete erişimini ve adalete duyduğu güveni güçlendirecektir. Savunmanın güçlü olmadığı bir sistemde adaletin güçlü olması mümkün değildir.

Savunma güçlenmeden adalet güçlenmez; adalet güçlenmeden hukuk devleti ayakta kalamaz. Hazırlanan bu ortak talep ve reform belgesini, bu temel ilke doğrultusunda değerli TBB delegelerine ve TBB yönetimi dikkatine sunarız.

Saygılarımızla

20/12/2025